

بررسی تاثیر شاخصه های عدم تقارن اطلاعاتی بر کیفیت نظارت درون شرکتی (حسابرسی داخلی)

سید محمد میر محمدی شکتائی^۱، رسول غلامی^۲

تاریخ پذیرش ۱۴۰۳/۰۳/۱۸

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۲/۰۶

چکیده

این تحقیق در پی بررسی تاثیر ویژگی های هیئت مدیره و کمیته حسابرسی بر انطباق با اصول گزارشگری مالی در شرکتهای فعال در بورس اوراق بهادار تهران است. این تحقیق از حیث هدف تحقیقی کاربردی است و از حیث روش تحقیقی همبستگی - توصیفی. در عین حال با توجه به نوع گردآوری داده ها، تحقیقی کتابخانه ای محسوب می شود. داده ها از نوع پانلی هستند که از نرم افزار ره آورد نوین استخراج شده اند. شیوه محاسبات و تحلیل داده ها، رگرسیون خطی بر اساس متغیرهای چندگانه است. جامعه آماری این تحقیق شامل همه شرکتهای بورسی در دوره زمانی پنج ساله منتهی به ۱۴۰۱ است که با استفاده از روش حذف سیستماتیک، تعداد حجم نمونه ۱۱۷ شرکت محاسبه شده است. نتایج به دست آمده از تجزیه و تحلیل های آماری صورت گرفته نشان از آن دارد که استقلال کمیته حسابرسی و اندازه شرکت حسابرسی دارای تاثیر مثبت و معنادار بر متغیر وابسته هستند. در عین حال از دو ویژگی مورد بررسی هیئت مدیره، استقلال هیئت مدیره دارای تاثیر مثبت و معنادار بر انطباق با اصول گزارشگری مالی است اما تخصص هیئت مدیره فاقد این تاثیرگذاری است.

کلمه های کلیدی: هیئت مدیره، کمیته حسابرسی، انطباق با اصول گزارشگری مالی

^۱ دکتری تخصصی حسابداری، موسسه آموزش عالی روزبهان، واحد ساری، ایران، mohamadmmohamadi@gmail.com

^۲ دانشجوی ارشد رشته حسابرسی مؤسسه آموزش عالی روزبهان ساری Rasolgholami04@gmail.com

۱-مقدمه

به دنبال بروز رسوایی های مالی در شرکتهای بزرگی نظیر انرون، مسئله شفافیت اطلاعات و کیفیت انتشار اطلاعات حیاتی و مهم برای استفاده سهامداران و سرمایه گذاران، از اهمیت بسیار بالایی برخوردار شد (کارسلو و همکاران، ۲۰۱۸).

اساس این مفهوم بر این اصل استوار است که سرمایه گذاران و سهامداران به منظور اخذ تصمیمات مناسب برای سرمایه گذاری در بازار سرمایه و بر روی سهام شرکتهای فعال در آن نیاز به آن دارند تا اطلاعاتی قابل استناد، موثق و به موقع دریافت کنند. در واقع بدون در اختیار داشتن اطلاعاتی با این خصائص، ریسک سرمایه گذاری برای آنها افزایش خواهد یافت (اولریچ و لومان، ۲۰۲۳).

در عین حال بر اساس تئوری نمایندگی و با جدایی مالکیت از مدیریت، بین منافع سهامداران و مدیران تضاد ایجاد شد. در واقع اگرچه با رشد ارزش شرکت به صورت همزمان مدیران و سهامداران منافی را به دست می آروند اما به دلیل دوران نه چندان بلند تصدی مدیران، منافع آنها غالباً در تضاد با منافع سهامداران قرار میگیرد. در نتیجه بروز چنین پدیده ای سبب شده است که اطلاعات در اختیار مدیران به طور تمام و کمال در اختیار سهامداران قرار نگیرد.. این مسئله منجر به افزایش عدم تقارن اطلاعاتی می شود که نتیجه مشخص آن آسیب به ارزش آتی شرکت خواهد بود (کریست و همکاران، ۲۰۲۱).

با این رویکرد و به منظور حمایت از منافع سهامداران و سرمایه گذاران، سازوکارهایی تحت عنوان حاکمیت شرکتی تعبیه گردید و شرکتهای در سراسر جهان ملزم به اجرای مفاد آن شدند. یکی از مهمترین اهداف این سازوکارها، تسهیل گردش سریع و شفاف اطلاعات بین شرکتهای و سهامداران بوده است. (اگ و همکاران، ۲۰۱۸).

یکی از مهمترین این سازوکارها حسابرسی داخلی است. از اهمیت واحد حسابرسی داخلی همین کافی است که بیان شود که بر اساس مدل راهبری (حاکمیت) شرکتی انجمن حسابرسان داخلی، از واحد حسابرسی داخلی اثربخش به منزله یکی از چهار ستون راهبری شرکتی همراه با سه مولفه دیگر یعنی کمیته حسابرسی، مدیریت اجرایی و حسابرسان متقل نام برده شده است (موسسه حسابرسی داخلی، ۲۰۱۵).

نتایج مطالعات موجود نشان می دهد که وجود یک کمیته حسابرسی داخلی موثر و مطلوب، سبب می شود که کمیته حسابرسی و سایر بهره وران گزارشات مالی، اطلاعات

_____ بررسی تاثیر شاخصه های عدم تقارن اطلاعاتی بر کیفیت و...

مربوط به ریسک های شرکت منجمله ریسک گزارشگری مالی و همچنین اطلاعات مربوط به کنترل های داخلی شرکت را کسب کنند (هارینگتون، ۲۰۱۴).

طی سالهای اخیر پیشرفت قابل توجهی از مولفه های ساختاری و نگرش حرفه ای برای حسابرسان داخلی ایجاد شده است با این وجود، همچنان شاخصه هایی از نااطمینانی در ارتباط با چگونگی ایجاد یک هویت حرفه ای متمایز و نقش ایده آل وجود دارد. (عسگرزاده و برزگز، ۱۴۰۲).

این مفهوم مؤید این واقعیت است که اگرچه حسابرسی داخلی ذاتاً نهادی بسیار موثر رد بهبود کیفیت انتظار اطلاعات است با این حال به دلیل نوپا بودن ظهور و حضور آن در ارکان اجرایی شرکتهای بورسی به طور دقیق مشخص نیست که تا چه میزان قادر خواهد بود تا در دستیابی به اهداف خود موفق باشد. این مسئله وقتی دچار ابهام بیشتری می شود که توجه شود برخی از شاخصه های ذاتی منبعث از جدایی مالکیت از مدیریت به خودی خود مسبب افزایش عدم تقارن اطلاعاتی و کاهش شفافیت اطلاع می شوند. شاخصه هایی نظیر ساختار مالکیت، حضور مدیران موظف و تمرکز مالکیت، همگی نمونه هایی از این واقعیت هستند (بار و همکاران، ۲۰۲۲).

در مجموع و با توجه به ادبیات موجود می توان اینگونه تلقی کرد که اگرچه بر اساس قواعد حاکمیت شرکتی، واحد حسابرسی داخلی می تواند زمینه بهبود شفافیت اطلاعات را در شرکتهای فراهم آورد اما به سبب وجود مولفه های ایجاد عدم تقارن اطلاعاتی به طور دقیق مشخص نیست که این واحد تا چه حد در عملکرد خود و دستیابی به اهداف متصوره موفق خواهد بود. بدین ترتیب مسئله اصلی این تحقیق آن است که شاخصه ها و مولفه های عدم تقارن اطلاعاتی تا چه میزان بر عملکرد حسابرسی داخلی شرکتهای فعال در بازار سرمایه تاثیر معناداری برجای می گذارد؟

۲- مبانی نظری تحقیق:

حاکمیت شرکتی: حاکمیت شرکتی، قوانین و مقررات، ساختارها، فرآیندها، فرهنگها و سیستمهایی است که موجب دستیابی به هدفهای پاسخ گویی، شفافیت، عدالت و رعایت حقوق ذینفعان می شود. تأکید مبانی اولیه حاکمیت شرکتی، بیشتر بر موضوع راهبرد شرکتهای و حقوق سهامداران قرار داشت و بعدها با طرح دیدگاههای جدیدتر، به سمت توجه جدی به حقوق کلیه ذینفعان و اجتماع گرایش یافت. ویژگی های هیئت مدیره و ساختار مالکیت از جمله مباحث مهم این حوزه هستند (عباس زاده و منظرزاده، ۱۳۹۰).

عدم تقارن اطلاعاتی: در علم اقتصاد و نظریه قرارداد، عدم تقارن اطلاعات، به بررسی معاملات می‌پردازد که در آن یک طرف معامله اطلاعات بیشتری یا بهتری از طرف دیگر دارد می‌پردازد. این پدیده باعث ایجاد یک نوع عدم توازن قدرت در معاملات می‌شود که گاهی اوقات می‌تواند باعث خراب شدن معاملات، یا در بدترین حالت به شکست بازار بینجامد (لی و همکاران، ۲۰۱۸).

کنترل داخلی: کنترل داخلی در شرکت یک فرآیند اقتصادی است که حسابدار جهت اطمینان از تحقق یافتن اهداف شرکت توسط مدیرعامل و یا هیئت مدیره انجام می‌دهد. اهدافی که بر پیشبرد کنترل داخلی در حسابداری و حفظ وضعیت مالی موسسه مورد هدف قرار می‌گیرد به ۴ دسته تقسیم می‌شود که عبارتند از: اتکاپذیری گزارشگری مالی اثربخشی و کارآیی عملیات (سان و پرایس، ۲۰۱۶).

۲- پیشینه تحقیق

اولریچ و لومان (۲۰۲۳)، تحقیقی با عنوان «عدم تقارن اطلاعاتی و نظارت درون شرکتی» انجام دادند. این مطالعه روابط بین ویژگی‌های شرکت انتخاب شده را به عنوان عوامل تعیین کننده عدم تقارن اطلاعات درون شرکتی و اندازه واحد حسابرسی داخلی به عنوان شاخص نظارت درون شرکتی تجزیه و تحلیل می‌کند. محققان این روابط را با تجزیه و تحلیل داده‌های نظرسنجی جامع به دست آمده از مدیران ارشد حسابرسی از ۲۸۳ شرکت اتریشی، آلمانی و سوئیسی آزمایش کردند. این کار با استفاده از یک رویکرد رگرسیون ناپارامتریک انجام شد. محققان روابط غیرخطی مهمی را بین ویژگی‌های شرکت و اندازه واحد حسابرسی داخلی شناسایی کردند. تجزیه و تحلیل تجربی سطوح آستانه را برای چندین ویژگی عدم تقارن اطلاعات، مانند تعداد کارکنان و تعداد شرکت‌های تابعه، که روابط آنها با اندازه واحد حسابرسی داخلی در ارتباط است، شناسایی می‌کند.

بار و همکاران (۲۰۲۲)، در تحقیقی به بررسی تاثیر کیفیت کنترل داخلی و نظارات درون شرکتی بر عملکرد حسابرس مستقل پرداختند. این مطالعه یک مطالعه کاربردی است که با رویکرد استفاده از داده‌های پانلی انجام شده است. رگرسیون خطی با استفاده از نرم افزار ایویوز شیوه اجرای این تحقیق بوده است. بر اساس تحلیل اطلاعات بیش از ۱۵۰ شرکت در دوره زمانی ۱۵ ساله منتهی به ۲۰۲۰، محققان نشان دادند که شرکت‌هایی که از واحد حسابرسی داخلی قویتری برخوردارند با بهبود کنترل‌های داخلی و همچنین ارائه راهنمایی و مشاوره‌های مطلوب به سایر واحدهای تابعه نظیر کمیته حسابرسی داخلی و همچنین حسابرس مستقل، از کیفیت حسابرسی مستقل بالاتری برخوردار هستند. در واقع

_____ بررسی تاثیر شاخصه های عدم تقارن اطلاعاتی بر کیفیت و...

نتایج نشان داد که استفاده از واحد کنترل داخلی موثق، زمینه ساز کاهش عدم تقارن اطلاعاتی در شرکتهای فعال در بازار سرمایه خواهد شد.

ابوت و همکاران (۲۰۲۱)، در تحقیقی به بررسی تاثیر کیفیت کنترل داخلی و حسابرسی داخلی بر کیفیت گزارشگری مالی پرداختند. این تحقیق یک تحقیق تجربی بر اساس الگوی داده های پانلی بوده است که از اطلاعات ۱۳۰ شرکت فعال در بازار سرمایه انگلستان برای تحلیل استفاده کرده است. برای تجزیه داده ها و اطلاعات از روش همبستگی با استفاده از رگرسیون استفاده شد. نتایج تحقیق نشان داد که بال رفتن کیفیت عملکرد کنترل داخلی با بهبود عملکرد حسابرسی داخلی باعث خواهد شد تا زمینه بروز پدیده هایی مانند مدیریت سود کاهش یافته و در نتیجه کیفیت گزارشگری مالی افزایش می یابد.

تسما (۲۰۱۹)، تحقیق با عنوان «تاثیر حاکمیت شرکتی و ارتباطات سیاسی بر عدم تقارن اطلاعاتی» صورت دادند. یافته ها نشان می دهد که شاخص های مکانیسم های مدیریت شرکت بطور معکوس با شاخص عدم تقارن اطلاعاتی مرتبط است. به طور خاص، استقلال بیشتر هیئت مدیره، سهامداران بلوکی، مالکیت نهادی و اندازه هیئت مدیره با عدم تقارن اطلاعاتی بیشتر همراه است که در حجم معاملات سهام، ارزش بازار سهام معامله شده و نوسانات بازده سهام منعکس می شود. همچنین نتایج حاکی از آن است که شرکتهایی که دارای قدرت عالی و پیوندهای سیاسی هستند، ممکن است اطلاعات بیشتری را نسبت به شرکتهایی که از نظر سیاسی بی ارتباط هستند، منتشر کنند. نتایج همچنین حاکی از آن است که سازوکارهای حاکمیتی در سطح شرکت و پیوندهای سیاسی در شورای همکاری خلیج فارس برای بهبود سطح شفافیت یک شرکت بسیار مهم هستند.

لی و همکاران (۲۰۱۸)، در تحقیق خود به بررسی تخصص حسابرس در صنعت بر چندوچون افشای اطلاعات و تقارن اطلاعاتی در کشور تایوان و چین پرداختند. نتایج مطالعه آنها ضمن تایید تاثیر منفی رتبه شرکتهای در نظام رتبه بندی کیفیت افشای اطلاعات بر عدم تقارن اطلاعاتی، به این نتیجه رسیدند که حسابرسان متخصص با افزایش کیفیت افشای اطلاعات باعث کاهش عدم تقارن اطلاعاتی شرکتهای می گردند.

گلوریا و ماتوانی (۲۰۱۷)، در پژوهشی به بررسی رابطه بین ویژگی های مالکیت شرکت و سازوکارهای حاکمیت شرکتی بر عملکرد شرکت پرداختند. نتایج پژوهش آنها نشان داد در شرکت های با مالکیت خصوصی، رابطه معناداری میان سازوکارهای

حاکمیت شرکتی و عملکرد شرکت وجود ندارد، اما در شرکت های بزرگ بین این دو، رابطه قوی و معناداری برقرار است.

کارمن و همکاران (۲۰۱۷)، در مطالعه ای تحت عنوان «سازگاری شرکتی با مالکیت خانوادگی و غیرخانوادگی با راهبری شرکتی»، با بررسی اطلاعات ۸۲۶ شرکت مربوط به کشورهای آرژانتین، برزیل و شیلی در طی سالهای ۲۰۰۴ تا ۲۰۱۱، به این نتیجه رسیدند که شرکتی با مالکیت خانوادگی نسبت به شرکت های غیرخانوادگی، نسبت به اجرا و افشای سازوکارهای حاکمیت شرکتی اهتمام بیشتری دارند. مضافاً اینکه ویژگی های هیئت مدیره تاثیر تعدیلگری بر رابطه میان راهبری شرکتی و ساختار مالکیت در این شرکتها ایفا نمی کند.

ایمران خان و واسیم (۲۰۱۶)، به بررسی رابطه بین حاکمیت شرکتی و ساختار مالکیت بر ساختار سرمایه پرداختند. نتایج این بررسی نشان داد اندازه هیئت مدیره، دوگانگی مدیر عامل، ساختار پاداش و نرخ بازده دارایی بر نسبت بدهی به حقوق صاحبان سهام، تأثیر منفی دارند، اما تعداد حضور هیئت مدیره در جلسات، مالکیت مدیریتی و اندازه شرکت بر اهرم مالی اثر مثبتی می گذارد.

رومانو و گورینی (۲۰۱۴)، در پژوهش خود به بررسی مالکیت، ترکیب و اندازه هیئت مدیره بر تصمیمات مدیریتی شرکتها در بورس ایتالیا پرداختند. نتایج این تحقیق نشان داد که مالکیت خصوصی، سودآوری بالاتری نسبت به مالکیت عمومی دارد. علاوه بر این نتایج نشان داد که ترکیب هیئت مدیره بر تصمیمات مدیریتی اقتصادی شرکتها تاثیر دارد.

عسگرزاده و برزگر (۱۴۰۲)، در تحقیقی به بررسی رابطه بین کیفیت حسابرسی داخلی و ریسک در شرکت های پذیرفته شده در بورس تهران پرداختند. محتوای این مقاله مبتنی بر تحلیل نظری نقش حسابرسی داخلی در چارچوب پاسخگویی حاکمیت شرکتی معاصر است. محققان منطق مدیریت ریسک حسابرسی داخلی را با استفاده از مفهوم پاسخگویی تعریف میکنند. همچنین نحوه پیدایش و ظهور فرایند حسابرسی داخلی را در دوران دگرذیسی (تحولات نظام سرمایه داری بررسی می کنند. به زعم آنها در ادبیات تحقیق ثابت شده است که این تحولات منجر به نهادینه سازی کنترل ساختاری شرکت برای رسیدگی به مشکل کنترل در روابط ذاتا متضاد می شود که یکی از مشخصه های روابط پاسخگویی شرکت های سرمایه داری است. اعمال کنترل در این زمینه مستلزم تضمین پاسخگویی کارکنان مدیریت و هیات مدیره به سهامداران برای افزایش سود است. ادبیات

_____ بررسی تاثیر شاخصه های عدم تقارن اطلاعاتی بر کیفیت و...

موجود یک چارچوب مفهومی یکپارچه که نقش حسابرسی داخلی را با یک دیدگاه جامع از چشم انداز پاسخگویی توضیح دهد ارایه نمیدهد این مقاله توضیح می دهد که چگونه روابط پاسخگویی سرمایه داری پیشرفته شرایطی را ایجاد کند که تقاضا برای حسابرسی داخلی را به عنوان یک فن آوری مدیریت ریسک در جهت پیشبرد ارزشهای مدیریتی کارایی و اثربخشی شرکت از طریق تضمین و خدمات مشاوره ای تولید.

حسینی و فخاری (۱۳۹۸)، در تحقیقی با عنوان « اثر تعدیل کنندگی حاکمیت شرکتی بر رابطه گزارشگری یکپارچه و عدم تقارن اطلاعاتی »، به بررسی این موضوع در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. جامعه آماری این پژوهش شامل ۱۰۰ شرکت از شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می باشد که داده های آن در طی سالهای ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۶ از روش پنل دیتا با استفاده از نرم افزار ایویوز مورد بررسی قرار گرفته است. برای سنجش متغیر وابسته تحقیق از مدل خواجهوی و طلائی (۱۳۹۳) استفاده شده است. همچنین برای متغیر مستقل از چک لیست تعدیل شده کینگ تری کد ۲۰۱۷ و تاکدا ۲۰۱۵ استفاده شده که در سال ۱۳۹۵ توسط فخاری و بابادی در ایران به اجرا درآمده است. و در نهایت برای متغیر تعدیل کننده از چک لیست گوانزالر (۲۰۰۸) استفاده شده است. تجزیه و تحلیل داده ها نشاندهنده آن است که فرضیه اول تحقیق حاکی از اثر منفی معنادار گزارشگری یکپارچه بر عدم تقارن اطلاعاتی می باشد و فرضیه دوم نیز نشاندهنده اثر منفی معنادار تعدیل کنندگی حاکمیت شرکتی بر رابطه گزارشگری یکپارچه و عدم تقارن اطلاعاتی می باشد.

جهانگیرنیا و همکاران (۱۳۹۶)، در پژوهش خود تحت عنوان « تأثیر کیفیت افشای رویه های حسابداری انتقادی بر عدم تقارن اطلاعاتی »، با بررسی یک دوره ۱۴ ساله شرکتهای بورس اوراق بهادار تهران، به این نتیجه رسیدند که رابطه منفی و معنادار بین کیفیت افشای رویه های حسابداری انتقادی و عدم تقارن اطلاعاتی وجود دارد. به عبارتی دیگر، افزایش سطح کیفیت افشای رویه های حسابداری انتقادی در گزارش های مالی منجر به کاهش عدم تقارن اطلاعاتی شرکت ها می گردد.

تنانی و رجیبی (۱۳۹۶)، در پژوهشی به بررسی تأثیر ویژگیهای حاکمیت شرکتی یعنی اندازه و استقلال هیأت مدیره بر عدم تقارن اطلاعاتی و هزینه های نمایندگی پرداختند. در پژوهش حاضر اطلاعات ۱۱۰ شرکت طی سالهای ۱۳۸۵ الی ۱۳۹۴ مورد بررسی قرار گرفته است. در این پژوهش از روش رگرسیون داده های ترکیبی استفاده شده است. نتایج این پژوهش حاکی از این امر است که افزایش اعضای هیأت مدیره؛ موجب افزایش

نظارت بر فعالیت مدیران می شود از اینرو نسبت هزینه‌های عملیاتی به فروش و افزایش گردش دارایی‌ها (بهره وری) میشود.

۳- فرضیه تحقیق

فرضیه اصلی: شاخصه های عدم تقارن اطلاعاتی بر کیفیت نظارت درون شرکتی (حسابرسی داخلی) تاثیر معناداری دارد.

بر این اساس فرضیه های مشخص تحقیق عبارتند از:

فرضیه فرعی اول: تعداد کارکنان شرکت بر کیفیت نظارت درون شرکتی (حسابرسی داخلی) تاثیر معناداری دارد.

فرضیه فرعی دوم: تمرکز مالکیت بر کیفیت نظارت درون شرکتی (حسابرسی داخلی) تاثیر معناداری دارد.

فرضیه فرعی سوم: نسبت مدیران موظف هیئت مدیره بر کیفیت نظارت درون شرکتی (حسابرسی داخلی) تاثیر معناداری دارد.

۴- روش تحقیق

الف) از لحاظ هدف تحقیق: تحقیقی کاربردی است (منظور از تحقیق کاربردی، تحقیقی است که نظریه‌ها، قانون‌مندی‌ها، اصول و فئونی که در تحقیقات پایه تدوین می‌شوند را برای حل مسائل اجرایی و واقعی به کار می‌گیرد؛ به طور کلی انگیزه‌های اصلی از اجرای این نوع تحقیق، حقیقت جویی و دستیابی به اطلاعات و روابط جدید است که به دستیابی به درک عمیق‌تر پدیده‌ها کمک می‌نمایند).

ب) از لحاظ مکان تحقیق: تحقیقی کتابخانه‌ای است (در تحقیق توصیفی، آنچه هست توصیف و تفسیر شده و کانون توجه محقق شرایط یا روابط موجود، عقاید متداول، فرایندهای جاری، آثار مشهود و یا روندهای در حال گسترش می‌باشد، تمرکز اصلی در این نوع تحقیق در درجه اول به زمان حال است، هرچند رویدادها و آثار گذشته را نیز که به شرایط موجود مربوط می‌شوند مورد بررسی قرار می‌دهد).

ج) از لحاظ نوع تحقیق: از نوع نیمه تجربی و با استفاده از رویکرد پس‌رویدادی (از طریق اطلاعات گذشته) است. از روش پس‌رویدادی زمانی استفاده می‌شود که محقق پس از وقوع رویدادها به بررسی موضوع می‌پردازد. افزون بر این، امکان دستکاری متغیرهای مستقل وجود ندارد (نمازی، ۱۳۷۹).

هدف تحقیق

هدف اصلی:

هدف اصلی: بررسی تاثیر شاخصه های عدم تقارن اطلاعاتی بر کیفیت نظارت درون شرکتی (حسابرسی داخلی)

اهداف فرعی:

هدف فرعی اول: بررسی تاثیر تعداد کارکنان شرکت بر کیفیت نظارت درون شرکتی (حسابرسی داخلی)

هدف فرعی دوم: بررسی تاثیر تمرکز مالکیت بر کیفیت نظارت درون شرکتی (حسابرسی داخلی)

هدف فرعی سوم: بررسی تاثیر نسبت مدیران موظف هیئت مدیره بر کیفیت نظارت درون شرکتی (حسابرسی داخلی)

قلمرو موضوعی

در طرح تحقیق حیطه موضوعی موضوع و مساله پژوهش باید به طور کلی و همچنین به طور خاص و جزئی بیان شود. این تحقیق، به دنبال بررسی رابطه بین عدم تقارن اطلاعاتی و کیفیت کنترل و نظارت داخلی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است. معهدا، حیطه موضوعی این پژوهش، حوزه حسابداری و مالی است.

قلمرو زمانی

با توجه به در دامنه زمانی خاص و اهمیت زمان در جمع آوری داده ها و همچنین ارائه یافته های پژوهش در طرح تحقیق، قلمرو زمانی به شکلی واضح و روشن مورد توجه قرار می گیرد. این تحقیق شرکت هایی را در بر می گیرد که طی سال های بین ۱۳۹۷ تا ۱۴۰۱ عضو بورس اوراق بهادار تهران است.

قلمرو مکانی

محیط پژوهش مکانی است که تحقیق در آن انجام می شود. محیط پژوهش بایستی به دقت توصیف شود و معلوم گردد که پژوهش در چه مکانی صورت می گیرد. قلمرو مکانی این تحقیق کلیه شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران خواهد بود.

جامعه و نمونه آماری

جامعه آماری این پژوهش تمامی شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می باشد که در بازه زمانی ۱۳۹۷ تا ۱۴۰۱ مورد آزمون قرار می گیرند. این جامعه به این

فصلنامه کنکاش مدیریت و حسابداری، جلد ۴، شماره ۳، پاییز ۱۴۰۳

علت انتخاب شده است که امکان دسترسی به داده های موجود در صورتهای مالی شرکتهای پذیرفته شده در بورس وجود دارد.

در این پژوهش، نمونه از طریق روش حذف سیستماتیک از جامعه آماری، انتخاب خواهد شد. به این ترتیب که نمونه، متشکل از کلیه شرکتهای موجود در جامعه آماری است که حائز معیارهای زیر باشند:

۱- دوره مالی آنها به ۱۲/۲۹ هر سال ختم شود، تا بتوان داده ها را در کنار یکدیگر قرار داد.

۲- در طول دوره پژوهش تغییر در دوره مالی نداشته باشند، تا نتایج عملکرد مالی، قابل مقایسه باشند.

۳- جزء شرکتهای فعال در حوزه فعالیت های مالی، از جمله شرکتهای سرمایه گذاری، بانکها، بیمه ها و موسسات مالی نباشند. بدلیل اینکه این موسسات از لحاظ ماهیت فعالیت متفاوت بوده و درآمد اصلی آنها حاصل از سرمایه گذاری بوده و وابسته به فعالیت سایر شرکتهای است، لذا ماهیتاً با سایر شرکتهای متفاوت می باشند، لذا از پژوهش حذف خواهند شد.

۴- داده های مورد نیاز جهت متغیرهای پژوهش در طول دوره زمانی ۱۳۹۷ الی ۱۴۰۱ موجود باشند، تا درحداکثر بتوان محاسبات را بدون نقص انجام داد.

روش ها و ابزار گردآوری اطلاعات:

اطلاعات مورد نیاز تحقیق بر حسب نوع آنها از منابع مختلفی جمع آوری شده اند.

۱. اطلاعات مورد نیاز به ادبیات تحقیق و مباحث تئوریک از منابع کتابخانه ای مانند کتب و نشریات فارسی و لاتین و سایت های اینترنتی جمع آوری شده اند.

۲. اطلاعات مربوط به شرکت ها به عنوان ابزار تحقیق مورد استفاده قرار گرفته است. اطلاعات و داده های خام و اولیه لازم برای آزمون فرضیات از سوی صورت های مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران موجود در نرم افزار ره آورد نوین و اطلاعات موجود در سایت بورس اوراق بهادار تهران جمع آوری شده است.

در صورت ناقص بودن داده های موجود در این بانک های اطلاعاتی، به آرشیو های دستی موجود در کتابخانه سازمان بورس اوراق بهادار مراجعه شده است. همچنین برای تحلیل داده ها از نرم افزارهای اکسل و اس پی اس اس و ایویوز مبتنی بر تحلیل داده های ترکیبی استفاده شده است.

۵-مدل و نحوه اندازه گیری متغیرها:

بررسی تاثیر شاخصه های عدم تقارن اطلاعاتی بر کیفیت و...

بر اساس پژوهش اولریچ و لومان (۲۰۲۳)، مدل کمی تحقیق حاضر به شرح زیر می باشد:

$$IAF_{i,t} = \alpha + \beta_1 \text{Employ}_{i,t} + \beta_2 \text{Sub}_{i,t} + \beta_3 \text{Co}_{i,t} + \sum \text{Control}_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

آنچنان که بیان شد در راستای تحلیل فرضیه های این تحقیق از مدل کمی فوق بهره گرفته خواهد شد که به استناد پژوهش اولریچ و لومان (۲۰۲۳)، نحوه محاسبه متغیرها به شرح زیر خواهد بود:

۶- تجزیه و تحلیل آماری :

آمار توصیفی

در جدول (۴-۱)، آماره های توصیفی متغیرهای تحقیق را در طی دوره مورد بررسی نشان می دهد. آمار توصیفی متغیرها تحقیق که با استفاده از داده های شرکت ها طی دوره آزمون (سالهای ۱۳۹۷-۱۴۰۱) اندازه گیری شده اند، شامل میانگین، انحراف معیار، کمینه و بیشینه هستند.

جدول ۱ آماره های توصیفی متغیرهای تحقیق

شرح متغیرها		میانگین	انحراف معیار	کمینه	بیشینه
IA	حسابرسی داخلی	۰/۶۱	۰/۱۹	۰/۴۷	۰/۹۵
EM	کارکنان	۳/۰۱	۰/۸۹	۲/۴۷	۳/۹۵
SUB	نسبت مدیران موظف	۰/۷۱	۰/۲۰	۰/۶۰	۰/۸۰
CO	تمرکز مالکیت	۰/۳۶	۰/۱۱	۰/۱۲	۰/۵۸
LEV	اهرم مالی	۰/۴۶	۰/۳۰	۰/۰۸	۰/۷۰
ROA	نرخ بازده دارایی	۰/۱۳	۰/۵۶	-۰/۳۱	۰/۶۲
SIZE	اندازه شرکت	۶/۲۰	۱/۵۵	۴/۴۴	۸/۰۹
GROW	نرخ رشد فروش	۱/۶۶	۰/۹۶	-۰/۵۵	۴/۷۳

آمار استنباطی

آزمون پایایی متغیرها

فصلنامه کنکاش مدیریت و حسابداری، جلد ۴، شماره ۳، پاییز ۱۴۰۳

در این قسمت به بررسی ایستایی یا پایایی متغیرهای پژوهش پرداخته شد. به منظور بررسی پایایی، از آزمون لین و لوین استفاده شد. نتایج این آزمون در جدول ۴-۲ نشان داده شده است.

با توجه به نتایج آزمون، چون مقدار P کمتر از $0/05$ است، کل متغیرهای در طی دوره پژوهش در سطح 95% پایا بوده‌اند. در نتیجه میانگین و واریانس متغیرها در طول زمان و کوواریانس متغیرها بین سال‌ها مختلف ثابت بوده است. در نتیجه استفاده از این متغیرها در مدل باعث بوجود آمدن رگرسیون کاذب نمی‌شود.

جدول ۲. آزمون لین و لوین (LL)

شرح متغیرها	آماره	سطح
IA F	-۷۸/۰۱	۰/۰۰۰
E MP	-۱۹/۱۴	۰/۰۰۰
S UB	-۵۰/۲۶	۰/۰۰۰
C O	-۲۸/۱۰	۰/۰۰۰
L EV	-۶۵/۰۱	۰/۰۰۰
RO A	-۱۹/۲۲	۰/۰۰۰
S IZE	-۱۷/۷۹	۰/۰۰۰
RW G	-۷۷/۰۱	۰/۰۰۰

تعیین مدل مناسب برای تخمین مدل رگرسیون

در مواردی که بررسی ارتباط بین یک متغیر وابسته با یک یا چند متغیر مستقل مدنظر باشد و هدف محقق این است که بر اساس این ارتباط و با استفاده از داده‌های تاریخی، پارامتری (پارامترهایی) برای متغیر(متغیرهای) مستقل برآورد و با ارائه مدل اقدام به پیش بینی نماید، همانطور که در فصل قبل اشاره شد داده‌ها و متغیرهای موجود در یک مدل معمولاً در سه نوع داده‌های سری زمانی، داده‌های مقطعی و داده‌های ترکیبی می‌تواند باشد. با توجه به ادبیات تحقیق موجود و نیز ماهیت فرضیه‌های تحقیق در این پژوهش از داده‌های ترکیبی استفاده شده است. بمنظور تعیین مدل مناسب (تلفیقی یا تابلویی با

بررسی تاثیر شاخصه های عدم تقارن اطلاعاتی بر کیفیت و...
 اثرات ثابت یا تصادفی) برای آزمون فرضیات از آزمون های چاو و هاسمن استفاده شده است.

الف) آزمون چاو

نتایج مربوط به آزمون F برای مدل رگرسیونی تحقیق حاضر در جدول ۳-۴ نشان داده شده است.

جدول ۳ آزمون چاو

آزمون	آماره F	سطح معناداری	نتیجه آزمون
لیمر (چاو)	۲/۱۴	۰/۰۰۰	رد شدن فرض صفر- مدل پانل است

در مورد مدل رگرسیونی تحقیق با توجه به سطح معناداری نتایج آزمون چاو نشان می دهد فرض H_0 (مدل تلفیقی) تایید نمی شود.
 به بیان دیگر، آثار فردی یا گروهی وجود دارد و باید از روش داده های تابلویی (پانل) برای بر آورد مدل رگرسیونی تحقیق استفاده شود که در ادامه برای تعیین نوع مدل پانل (با اثرات تصادفی یا اثرات ثابت) از آزمون هاسمن استفاده می شود.

ب) آزمون هاسمن

پس از مشخص شدن اینکه عرض از مبدأ برای سال های مختلف یکسان نیست، باید روش استفاده در برآورد مدلها (اثرات ثابت یا تصادفی) تعیین گردد که بدین منظور از آزمون هاسمن استفاده می گردد.
 در آزمون هاسمن فرضیه H_0 مبنی بر سازگاری تخمین های اثر تصادفی را در مقابل فرضیه H_1 مبنی بر ناسازگاری تخمین های اثر تصادفی آزمون می نماید.

جدول ۴ آزمون هاسمن

آزمون	آماره χ^2	سطح معناداری	نتیجه آزمون
هاسمن	۱۹/۸۶	۰/۰۰۰	رد شدن فرض صفر- مدل پانل اثرات ثابت است

نتایج مربوط به اجرای آزمون هاسمن برای مدل رگرسیونی تحقیق در جدول ۴-۴ نشان داده شده است. نتایج نشان داده که آماره کای دو آزمون هاسمن برای مدل مزبور در سطح اطمینان ۹۹ درصد معنی دار می باشند.
 لذا با توجه به آزمون هاسمن برازش مدل رگرسیونی این تحقیق با استفاده از مدل داده های پانل به روش اثرات ثابت مناسب خواهد بود.

آزمون فروض کلاسیک رگرسیون

آزمون استقلال خطاها

آزمون دوربین واتسون همبستگی سریالی بین باقیمانده (خطا)های رگرسیون را بر مبنای فرض صفر آماری زیر آزمون می‌نماید:

H_0 : بین خطاها خود همبستگی وجود ندارد.

H_1 : بین خطاها خود همبستگی وجود دارد.

اگر آماره دوربین-واتسون بین $1/5$ و $2/5$ قرار گیرد، فرضیه H_0 آزمون (عدم همبستگی بین خطاها) پذیرفته می‌شود و در غیر این صورت H_1 تایید می‌شود. نتایج آماره دوربین واتسن به شرح جدول ۴-۵ است.

جدول ۵ آزمون استقلال خطاها

شاخص	آماره دوربین واتسون	نتیجه آزمون
دوربین واتسون	۱/۹۹	رد بروز مشکل خود همبستگی پیاپی

با توجه به جدول مزبور مقدار آماره دوربین- واتسون برای مدل رگرسیونی در فاصله $1/5$ و $2/5$ قرار دارد است. بنابراین فرض H_0 مبنی بر عدم وجود خود همبستگی بین خطاها تایید می‌شود و می‌توان از رگرسیون استفاده کرد.

ناهمسانی واریانس ها

یکی از موضوعات مهمی که در اقتصاد سنجی به آن برخورد می‌کنیم موضوع واریانس ناهمسانی است. واریانس ناهمسانی به این معناست که در تخمین مدل رگرسیون مقادیر جملات خطا دارای واریانس های نابرابر هستند. در واقع ما در تخمین رگرسیون که با استفاده از روش حداقل مربعات معمولی انجام می‌شود ابتدا فرض می‌کنیم که تمامی جملات خطا دارای واریانسهای برابر هستند و بعد از آن که مدل را تخمین زدیم سپس با استفاده از یک سری روش‌ها و تکنیک‌ها به بررسی این فرض می‌پردازیم و این که آیا واقعاً در مدل ما واریانس همسانی وجود ندارد؟

سوال طبیعی که اینجا مطرح می‌شود این است که آیا معیاری آماری وجود دارد که میزان نابرابری واریانس‌ها را اندازه‌گیری کند تا با استفاده از آن بتوانیم بگوییم که اگر میزان نابرابری واریانس‌ها از مقداری بیشتر باشد مدل ما مشکل واریانس ناهمسانی دارد. برای پاسخگویی به سوال فوق باید گفت که اقتصاددانان از روش‌های گوناگونی استفاده

بررسی تاثیر شاخصه های عدم تقارن اطلاعاتی بر کیفیت و... می کنند. به منظور برآورد واریانس ناهمسانی در این تحقیق از آزمون آرچ استفاده شده است. نتایج حاصل از این آزمون به صورت جدول ۴-۶ بیان می شود.

جدول ۶ نتایج حاصل از ناهمسانی واریانس

آزمون	آماره χ^2	سطح معناداری	نتیجه آزمون
LM-ARCH	۰/۷۲	۰/۴۲۱۹	رد بروز مشکل ناهمسانی واریانس

نتایج حاصل از آزمون آرچ (آماره F) در جدول (۴-۷) آورده شده است. نتایج نشان دهنده این مطلب است که آماره F مدل رگرسیونی تحقیق در سطح خطای ۰/۰۵ معنی دار نیست در نتیجه فرضیه صفر مبنی بر عدم وجود ناهمسانی واریانس در بین داده های مدل در سطح خطای ۰/۰۵ تایید می شود. به همین دلیل می توان از مدل رگرسیونی OLS استفاده نماییم.

آزمون هم خطی متغیرهای مستقل

تجربیات عملی حاکی از این است که اگر VIF بزرگتر از عدد ۵ باشد، مبین وجود یک اختطار احتمالی است و در صورتی که بزرگتر از ۱۰ باشد، یک اختطار جدی را یادآور می شود و حکایت از آن دارد که ضرایب رگرسیونی مربوطه به علت هم خطی چندگانه به صورت ضعیفی برآورد شده اند.

با توجه به جدول ۴-۷، میزان عامل تورم واریانس بسیار نزدیک به ۱ است در نتیجه فرضیه عدم وجود هم خطی بین متغیرهای مستقل تایید می شود.

جدول ۷ آزمون هم خطی بین متغیرها

شرح متغیرها	عامل تورم واریانس
EMP	کارکنان
SUB	نسبت مدیران موظف
CO	تمرکز مالکیت
LEV	اهرم مالی
ROA	نرخ بازده دارایی

۱/۰۳	اندازه شرکت	SIZE
۱/۰۵	نرخ رشد فروش	GRW

پس از بررسی فروض کلاسیک در قسمت بعد نتایج حاصل از برازش مدل های رگرسیونی تحقیق و به تبع آن فرضیه های تحقیق مورد بررسی و آزمون قرار می گیرد.

آزمون مدل تحقیق

مدل کمی این تحقیق نیز به قرار زیر است:

$$IAF_{i,t} = \alpha + \beta_1 \text{Employ}_{i,t} + \beta_2 \text{Sub}_{i,t} + \beta_3 \text{Co}_{i,t} + \sum \text{Control}_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

لازم به ذکر است در این مدل از سه متغیر مدیران موظف هیئت مدیره، تعداد کارکنان و تمرکز مالکیت به عنوان شاخصها و مولفه های پیش بین استفاده شده است. نتایج به دست آمده از تحلیل مدل، در جدول ۴-۸ دیده می شود.

جدول ۸ نتایج حاصل از برازش مدل تحقیق متغیر وابسته: حسابداری داخلی (کیفیت نظارت درون شرکتی)

شرح متغیرها	ضریب	آماره t	سطح معناداری	نوع تاثیر	
C	عدد ثابت	۰/۰۵	۱/۰۹	۰/۱۷۰۶	---
EMP	کارکنان	۰/۰۲	۰/۹۸	۰/۱۹۸۹	---
SUB	نسبت مدیران موظف	-۰/۴۲	-۵/۰۱	۰/۰۰۰	منفی
CO	تمرکز مالکیت	-۰/۲۸	-۳/۸۸	۰/۰۰۱۹	منفی
LEV	اهرم مالی	-۰/۱۸	-۳/۰۵	۰/۰۰۶۱	منفی
ROA	نرخ بازده دارایی	۰/۱۲	۲/۵۱	۰/۰۲۶۶	مثبت
SIZ	اندازه شرکت	۰/۰۳	۱/۰۱	۰/۱۸۲۵	---
GRW	نرخ رشد فروش	۰/۳۱	۲/۶۸	۰/۰۲۴۱	مثبت
R2	ضریب تعیین تعدیل شده	۰/۶۰			

۳۱	آماره فیشر (سطح معناداری)	۱۸/۲۳ (۰/۰۰۰)
----	---------------------------	---------------

۷- خلاصه نتایج فرضیه های تحقیق:

این پژوهش تلاش داشته است تا به تبیین تاثیر نقش سه مولفه تمرکز مالکیت، نسبت مدیران موظف و تعداد کارکنان شرکت بر کیفیت نظارت درون شرکتی (حسابرسی داخلی) در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بپردازد. برای این منظور با استخراج اطلاعات ۱۱۱ شرکت واجد شرایط، با استفاده از الگوی داده های ترکیبی و رگرسیون چند متغیره به بررسی دو مدل مد نظر این پژوهش و سه فرضیه طراحی شده پرداخته است.

لازم به ذکر است، پس از انجام روش های آماری لازم، به منظور بررسی صحت رگرسیون به دست آمده از آزمون های سنجش ناهمسانی واریانس، خودهمبستگی پیاپی، کفایت مدل، همخطی، نرمال بودن خطاها و برای تفسیر فرضیه ها از آزمون T استفاده شده است. نتایج به دست آمده را به طور خلاصه می توان در جدول ۵-۱ دید:

جدول ۹: خلاصه نتایج آزمون فرضیه های پژوهش

نتیجه آزمون فرضیه	عنوان فرضیه: تعداد کارکنان شرکت بر کیفیت نظارت درون شرکتی (حسابرسی داخلی) تاثیر معناداری دارد.	
رد فرضیه	ضریب مربوط به متغیر مستقل در این فرضیه، معنادار نمی باشد که نشان دهنده عدم وجود تاثیر معنادار متغیر مستقل (تعداد کارکنان شرکت) بر متغیر وابسته (کیفیت نظارت درون شرکتی) است.	نتیجه آزمون (فرضیه نخست)
نتیجه آزمون فرضیه	عنوان فرضیه: نسبت مدیران موظف بر کیفیت نظارت درون شرکتی (حسابرسی داخلی) تاثیر معناداری دارد.	
تایید فرضیه	ضریب مربوط به متغیر مستقل در این فرضیه، منفی و معنادار می باشد که نشان دهنده وجود تاثیر منفی و معنادار متغیر مستقل (نسبت مدیران موظف) بر متغیر وابسته (کیفیت نظارت درون شرکتی) است.	نتیجه آزمون (فرضیه دوم)
نتیجه آزمون فرضیه	عنوان فرضیه: تمرکز مالکیت بر کیفیت نظارت درون شرکتی (حسابرسی داخلی) تاثیر معناداری دارد.	
تایید فرضیه	ضریب مربوط به متغیر مستقل در این فرضیه، منفی و معنادار می باشد که نشان دهنده وجود تاثیر منفی و معنادار متغیر مستقل (تمرکز مالکیت) بر متغیر وابسته (کیفیت نظارت درون شرکتی) است.	نتیجه آزمون (فرضیه سوم)

منابع :

- آذر، عادل و مومنی منصور (۱۳۸۹) "آمار و کاربرد آن در مدیریت" جلد اول، چاپ چهاردهم، تهران: انتشارات سمت.
- آقایی، محمدعلی، چالاکي، پری (۱۳۸۸)، بررسی رابطه بین ویژگیهای حاکمیت شرکتی و مدیریت سود در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه تحقیقات حسابداری، شماره ۴، صص ۷۷ - ۵۴
- ابراهیمی کردلر، علی (۱۳۸۴) تبیین رابطه ترکیب سهامداران با تقارن اطلاعات و سودمندی معیارهای حسابداری عملکرد، رساله دکتری، دانشکده مدیریت دانشگاه تهران.
- پورحیدری، احمد و همتی، داوود (۱۳۸۳)، «اثر قراردادهای بدهی، هزینه های سیاسی، طرح های پاداش و مالکیت بر مدیریت سود»، فصل نامه بررسی حسابداری و حسابرسي دانشکده مدیریت دانشگاه تهران، سال یازدهم، شماره ۳۶، صص ۶۴-۴۷.
- ثقفی، علی و پوریا نسب، آرمین (۱۳۸۹)، «نظریه مدیریت سود»، فصل نامه تحقیقات حسابداری، سال دوم، شماره ششم، صص ۶۰.
- جهانخانی، علی و علی پارسائیان (۱۳۸۵) مدیریت مالی، جلد دوم، تهران: انتشارات سمت.
- حافظ نیا، محمد رضا (۱۳۸۴) مقدمه بر روش تحقیق در علوم انسانی، انتشارات سمت، چاپ یازدهم.
- حساس یگانه، یحیی و نادى قمی، ولی (۱۳۸۵)، نقش شفافیت در اثربخشی حاکمیت شرکتی، حسابدار، شماره ۱۷۹، صص ۳۷-۳۲
- خاکی، غلامرضا (۱۳۸۳) روش تحقیق در مدیریت چاپ سوم، مرکز علمی دانشگاه آزاد اسلامی.
- خدای پور، احمد و محرومی، رامین (۱۳۹۱)، تاثیر افشای داوطلبانه بر مربوط بودن سود هر سهم، مجله حسابداری مدیریت، شماره ۱۴، صص ۱۲-۲۰
- خواجوری، شکراله و علیزاده طلائی، وحید (۱۳۹۳)، بررسی اثرات افشای داوطلبانه بر عدم تقارن اطلاعاتی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، مطالعات تجربی حسابداری- مالی، شماره ۴۲، صص ۱۱۵-۸۹
- خوبانی، محمد علی (۱۳۸۹) بررسی رابطه کیفیت سود با عدم تقارن اطلاعاتی، پایان نامه کارشناسی ارشد، موسسه آموزش عالی غیر انتفاعی رجاء قزوین.
- قائمى، محمد حسین و محمد رضا وطن پرست (۱۳۸۵) بررسی نقش اطلاعات حسابداری در کاهش عدم تقارن اطلاعاتی در بورس اوراق بهادار تهران، بررسی های حسابداری و حسابرسي، سال دوازدهم، ۴۱، ۱۰۳-۸۵

_____ بررسی تاثیر شاخصه های عدم تقارن اطلاعاتی بر کیفیت و...

قدرتی، حسن و فیضی، سعید (۱۳۹۴)، تاثیر حاکمیت شرکتی بر میزان مدیریت سود در بازار بورس اوراق بهادار تهران، دانش حسابرسی، شماره ۵۸، صص ۲۳۲-۲۰۵

کاسگری، احمد احمد پور و مریم عجم (۱۳۸۹) بررسی رابطه بین کیفیت اقلام تعهدی و عدم تقارن اطلاعاتی، فصلنامه بورس اوراق بهادار، ۱۱، ۱۰۷-۱۲۴.

محسنی نیا، سعید و باباجانی، جعفر (۱۴۰۱)، بررسی تاثیر کیفیت حسابرسی داخلی بر کیفیت گزارشگری مالی در شرکتهای فعال در بازار سرمایه ایران، پژوهش های حسابداری مالی، شماره ۴۶، صص ۱۹-۳۸

مکرمی، یداله (۱۳۸۱) نظریه اطلاعات نامتقارن، فصلنامه حسابرسی، ۱۶، ۴۲-۴۴.

مکیان، سید نظام الدین و رئیس، مهین (۱۳۹۴). تأثیر حاکمیت شرکتی بر عدم تقارن اطلاعاتی مطالعه موردی: بازار بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه پژوهشهای اقتصادی، سال چهاردهم، شماره ۴، صص ۲۲-۱

نامدار، سمیه (۱۳۸۹) بررسی ارتباط بین عدم تقارن اطلاعاتی و تمرکز مالکیت با مدیریت سود، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد واحد اراک.

نوروش، ایرج، ابراهیمی کردار، علی (۱۳۸۴)، «بررسی و تبیین رابطه ای ترکیب سهامداران با تقارن اطلاعات و سودمندی معیارهای حسابداری عملکرد»، فصل نامه بررسی های حسابداری و حسابرسی دانشکده مدیریت دانشگاه تهران، سال دوازدهم، شماره ۴۲، صص ۹۷-۱۲۴.

وکیلی فرد، حمید رضا و وهاب رستمی (۱۳۸۹) تحلیل دامنه شکاف عدم تقارن اطلاعاتی بین اعضای حرفه، تهیه کنندگان و استفاده کنندگان اطلاعات حسابداری بر پایه ویژگی های کیفی اطلاعات حسابداری و گزارشگری مالی، حسابداری مدیریت، ۶، ۲۵-۳۹.

هاشمی، سید عباس و محسن قاسمی (۱۳۸۹) "رابطه عدم تقارن اطلاعاتی و سرمایه گذاری در دارایی های سرمایه ای"، پژوهشنامه حسابداری مالی و حسابرسی، سال سوم، ۹، ۴۹-۶۷.

Barr-Pulliam, Dereck, Marc Eulerich, and Nicole Ratzinger-Sakel. 2022. The effect of the internal audit function's assurance versus advisory focus on the external auditor's reliance decision. Louisville, Essen, Hamburg: Working Paper, University of Louisville, University of Duisburg-Essen, Mercator School of Management and University of Hamburg.

Carcello, Joseph V., Marc Eulerich, Adi Masli, and David A. Wood. 2018. The value to management of using the internal audit function as a management training ground. Accounting Horizons <https://doi.org/10.2308/acch-52046>.

Christ, Margaret, Marc Eulerich, Ronja Krane, and David A. Wood. 2021. New frontiers for internal audit research. Accounting Perspectives. <https://doi.org/10.1111/1911-3838.12272>.

Ege, Matthew S. 2018. Does internal audit function quality deter management misconduct? The Accounting Review <https://doi.org/10.2308/accr-50871>.

Harrington, C. (2014). Internal Audit's New Role. Journal of Accountancy, September: 25-40.

Institute of Internal Auditors (IIA). (2015). Corporate governance. The Institute of Internal Auditors Homepage. Available at: http://www.theiia.org/?doc_id_1041.

- Aerts, W., Cormier, D., & Magnan, M. (2007) The Association between Web-Based Corporate Performance Disclosure and Financial Analyst Behaviour under Different Governance Regimes; *Corporate Governance*, 15(6):1301-29
- Botosan, A., & Plumlee, M. (2002). A re-examination of disclosure level and the expected cost of equity capital. *Journal of Accounting Research*, 40(1), 21–40.
- Botosan, C. (1997). Disclosure level and the cost of equity capital. *The Accounting Review*, 72, 323–349.
- Brown, S. and S.A. Hillegeist. (2007). How disclosure Quality Effects the Level of Information Asymmetry. *Springer Science+Business Media*, 12, PP.443-447.
- Boubakri, N., Guedhami, O., Mishra, D., Saffar, W. (2012). Political connections and the cost of equity capital. *Journal of Corporate Finance*, 18 (3), 541– 559.
- Chaney, P.K., Faccio, M., Parsley, D. (2011). The quality of accounting information in politically connected firms. *Journal of Accounting and Economics*, 51(1–2), 58–76.
- Copeland, T., Galai, D. (1983). "Information effects on the spread". *The Journal of Finance*. 38(5). 1457–1469.
- Cormier, D., Aerts, W., Ledoux, M. J. and Magnan, M., (2009), Attributes of Social and Human Capital Disclosure and Information Asymmetry between Managers and Investors, *Canadian Journal of Administrative Sciences*, DOI: 10.1002/CJAS.89, 71–88.
- DeAngelo, L., (1981). "Auditor size and auditor quality", *Journal of Accounting and Economics* 3 (3):pp. 183-199.
- Ding, S., Jia, C., Wilson, C., Wu, Z. (2015). Political connections and agency conflicts: the roles of owner and manager political influence on executive compensation. *Review of Quantitative Finance and Accounting*, 45(2), 407–434.
- Duchin, R., Sosyura, D., 2012. The politics of government investment. *J. Financ. Econ.* 106 (1), 24–48.
- Diamond, D., & Verrecchia R. (1991). Disclosure, liquidity and the cost of equity capital. *The journal of finance*, September, 1335-1360.
- Dunn K A and Mayhew B W (2004), "Audit Firm Industry Specialization and Client Disclosure Quality", *Review of Accounting Studies*, Vol. 9, No. 1, pp. 35-58.
- Faccio, M. (2006). Politically connected firms. *American Economic Review*, 96 (1), 369-386.
- Gietzmann, M. and M. Trombetta (2003). "Disclosure interactions: accounting policy choice and voluntary disclosure effects on the cost of raising outside capital." *Accounting & Business Research*, Vol. 33, No. 3, pp. 187-205.
- Gietzmann, M. and M. Trombetta (2003). "Disclosure interactions: accounting policy choice and voluntary disclosure effects on the cost of raising outside capital." *Accounting & Business Research*, Vol. 33, No. 3, pp. 187-205.
- Glosten, L., Milgrom, P. (1985). "Bid-ask spread transactions prices in a specialist market", *Journal of Financial Economics*, 14(1), 70-100.
- Graham, John R and Koski, Jennifer and Loewenstein (2003) "Information Flow and Liquidity Around Anticipated and Unanticipated Dividend Announcements." available at: <http://ssrn.com>, pp.1-50.
- Hail, L. (2002). The impact of voluntary corporate disclosures on the ex-ante cost of capital for Swiss firms. *The European Accounting Review*, 11, 741–773.
- Jiang, L., Kim, J.B. (2004). Foreign Equity Ownership and Information Asymmetry: Evidence from Japan. *Journal of International Management and Accounting*. 15:185-210.
- Kend., J. (2008). Observing Unobservables: Identifying Information Asymmetries with a Consumer Credit Field Experiment. Available at <http://karlan.yale.edu/p/ObservingUnobservables-long.pdf>.

Basiddiq, H., Hussainey, K. (2010). Is Asymmetric Information Associated with UK Dividend Policy?, Forthcoming Journal of Applied Accounting Research.

Venkatesh, P. C., Chiang.(1986). " Information asymmetry and the dealer's bid-ask spread: a case study of earnings and dividend announcements", The Journal of Finance, 41(5),1089-11020.

Scott, W., (2009), financial accounting theory, Fifth Edition, PEARSON Inc.

Fukuda, A. (2000). Dividend Changes and Earning Performance in Japan", *Pacific-Basin Finance Journal*, 8,53-66.

Easton, P (2004), "PE ratios, PEG ratios and estimating the implied expected rate of return on equity capital", The Accounting Review,79.

Fama E.F, (1991). *Efficient Capital Markets:II*. Journal of Finance, 46(December).

Ross S.A.; Westerfield R.W. ; Jaffe J.F., (2002). *Corporate Finance*, 6th ed. McGraw-Hill/Irwin, Boston ,Pp.287.

Li, K., Zhao, X. (2008). Asymmetric Information and Dividend Policy, Financial Management, 37, Number 4 , 673-694(22).

Glosten, L., and L. Harris, (1988), "Estimating the Components of Bid-Ask Spread", *Journal of Financial Economics*, 123-42.

Lem, S., (1998), "Inferring the Components of the Bid-ask Spread: Theory and Empirical Tests", The Journal of Finance, 44(1), 115-134.

Akins, B. K., J. Ng. and R. S. Verdi.(2012). "Investor Competition over Information and the Pricing of Information Asymmetry".*The Accounting Review* .87,1.

Heflin F, Shaw K (2000). "Blockholder ownership and market liquidity". Journal of Financial and Quantitative Analysis 35: 621-633.

Hitzman, Dan S. ; Zhen Li, Oliver; Tsang, Albert; Yang, Yong George.(2008). Voluntary Nonfinancial Disclosure and the Cost of Equity Capital: The Initiation of Corporate Social Responsibility Reporting.*The Accounting Review*, 86, 59- 100.

Barth, Mary E. ;Konchitchki, Yaniv; Landsman, Wayne. (2009). Cost of Capital and Earnings Transparency.*Research Paper Series*, Stanford University, Graduate School of Business.

Hribar, P. and Jenkins, N. T. (2004). The Effect of Accounting Restatements on Earnings Revisions and the Estimated Cost of Capital.*Review of Accounting Studies*. 9: 337-356.

Francis, J., R. Lafond, P. Olsson, and K. Schipper. (2004). Costs of equity and earnings attributes. *The Accounting Review* 79: 976 – 1010.